Mawphor
Khubor Khasi Ba Nyngkong Ba Man Ka Sngi

Vol XXXVII (37) No. 241 03 Nailur (Sept) 2026

La i shyrkhei ka juk kyrni mobile ki khynnah mynta

Ha kane ka juk mynta, ka jingïadei bad jingïajan ki khun bad ki kmie ki kpa ka la nang jngai nang jngai. Ym tang katta, hynrei ki jingïadei ka la nang sting bad nang hiar arsut hapdeng ki khun bad ki kmie ki kpa. Ki khun kim don por shuh ban ïa kren ïasyllok bad ki kmie ki kpa. Kumjuh ruh, ki kmie ki kpa ruh kim i don por shuh ban kren, ban sneng ban kraw ïa la ki khun lajong. Hateng hateng pat, i kumba ki khun ki synshar bad pynïaid ïa ki kmie ki kpa namarba ki kham sngew stad bad sngew shai ban ïa ki kmie ki kpa jong ki.

Haba bishar ïa kine baroh, la lap ba ka dei ka jingïohlad jong ki khun ban ktah ïa ka mobile phone ban pyndonkam ïa ka Internet kaba don lut katba kwah.

Ka jingpyndonkam ïa ka internet ha kane ka juk kam long tang ïa kiba heh, hynrei wat ki khynnah rit ka la long kaba ima haduh katta katta. La i thik kumba ki briew ki la shah teh mraw ha ka mobile phone kaba pynap shrip da ka Internet. Lada khang Internet ka Sorkar ha ki por ba don ka jingïakhih paidbah, ka jingthnum ïa ka Sorkar ka la long ka bym kai shuh namarba ki paidbah kim ïoh pyndonkam ïa ka mobile phone ban peit ïa ki jingjia kiba wan lyngba ka Internet.

Kane ka long kaba bakla shibun bad ka lah ban ïalam bakla pynban sha ka jingma bad ka jingshyrkhei hadien habud lada aili than ïa ki khun ban bat ïa ki mobile phone ha ka rta kaba dang khynnah bad kaba dang rit.

Ka jingpyndonkam palat ïa ka mobile phone ha ki khynnah ka pynhiar dor ïa ka longbriew manbriew. Ki khun kim kheiñ briew shuh ïa ki kmie ki kpa namarba ki la shah teh mraw ha ka mobile phone kaba pynbyrngia ïa ki.

Ki khun ki dei ban kohnguh bad burom ïa la ki kmie ki kpa. Ki dei ma ki, ki nongbsa nong btiah, ki nongri nongsumar naduh dangrit bad ki nongpynheh pynsan bad pynnang pynstad ïa la ki khun. Ki kmie ki kpa, namarkata, ki long kum ki blei hakhmat ki khun.

Kaba pynsngewsih ïa la ki kmie ki kpa ka long kumba pynsngewsih ïa ki blei. Ym ju bit satia ban saitlah ne ban leh tam sneng ïa la ki kmie ki kpa. Ïa kiba saitlah bad haram ïa la ki kmie ki kpa,ka lawei jong kita ki khun kan long lypa kaba dum bad ba kordit shibun.

Ka phawer ka maham"kordit ïa ki khun kiba haram ïa la ki kmie ki kpa." Lada ki kmie ki kpa ki ai mon palat ïa la ki khun ruh, kita ki khun kim ju long briew hadien habud. Ka phawer ka la maham lypa "ki khun ïoh mon kim ju long eiei."

Lada ki leh suk palat ruh, ka phawer ka la maham lypa, "don ka ma haba la than eh ka suk." Lada ki tam sneng pat, ka ktien syllok pharshi ka maham "ki khun tam sneng ki dei ki nongshun ba sniew tam jong u briew." Dei ban nang ban kohnguh khnang ba phin nang ban synshar hadien habud. Don bun ki khun kiba la shu kjit sah na ka kamai ka kajih ki kmie ki kpa wat hadien ba ki la san la rangbah. Kum kine ki jait khun ki ju khot kum ki "Ki khun jynreiñ" kiba mih na ka doh, ki dait ruh ïa ka juh ka doh. Ki khun jaipdeh pat kiba shu pan pisa sah na ki kmie ki pa haduh ba kin da kyrduh hi khait, ki ju ong "ki khun tham" mih na ka kmie, bam duh syndon ïa la ka kmie haduh ba kan da ïap.

Don ruh ki "ki Khun kbeit-shapuloit", ki khun kiba byrngem shoh bad byrngem dat ïa la ki kmie ki kpa haduh ba ki kmie ki kpa ki tieng kylla thot thot ïa la ki khun shwa ba kin rung ha ing. Bun ruh ki khun kiba leh bym salia bad bym ñiewkor bad ibein ïa la ki kmie ki kpa.

Kane ka rukom leh ki khun kumta ïa la ki kmie ki kpa ka la long lypa ka dak ka shin jong ka jinghiar dor ka akor ka burom jong ka longbriew manbriew na ing na sem. Lada ka akor ka burom ka la hiar lypa na ing,yn nai ïakren shuh shabar ha shnong ha thaw ne ha ka imlang ka sahlang namar ka ktien ki 'riew stad ka ong ba "kiei kiei baroh ki sdang na iing".

Kumno ban saiñdur na ing na sem, kumno ban saiñdur ha ka kur ka jait bad ha shnong ha thaw namar ka sorkar kan nym lah ban leh ei ei khlem ka jingïatreilang ka iing ka sem, ka kur ka jait haduh ki shnong ki thaw. Wat ki Balang ne seng Niam ruh ki don ka bynta kaba khraw ban saiñdur ïa ka imlang sahlang kaba la sdang lyngkar bad sniewdur haduh katne ha kine ki por mynta.

Ka Jaidbynriew Khasi Ka Dei Matriarchal ne Matrilineal?

Bhogtoram Mawroh

Ka kyntien Matriarchal ka mut ba ka bor baroh ka don ha ka kynthei, katba ka Matrilineal pat ka mut ka jingshim jait bad jingkheiñ ia ka long pateng na ka kmie. Ki riewstad kot bad ki nongthoh ne nongwad bniah ki dang bunkam ban ïatai halor kane ka subject bad kin ïai bteng ban ïatai bad pynmih ki kot ne jingthoh halor kane ka phang katkum ka jinglap bad jingshemphang jong ki. ñiuma, hapdeng kane ka jingbatai ki don ar tylli ki mat ne ki saiñ pyrkhat kiba kongsan bad kita ki long; ka bor, ka kyrdan jong ki kynthei pyrshah ia ka bor ka kyrdan jong ki shynrang, Kine ki ar tylli ki saiñ pyrkhat ki la pynkulmar jingmut, ki don ki kynhun jaitbynriew kiba kam ba ki dei ka kynhun ha kaba ka bor baroh ka don ha ka kynthei bad kine ki shah kheiñ kum ka kynhun kaba pynkup bor lut ha u shynrang ne ka Patrairchy. Ym lah ban len ruh ka jaitbynriew Khasi ka la ïaid lyngba kine ki jingtynjuh bad jingkulmar jingmut. Kiba bun hi ki kubur ba ki Khasi kim dei ka kynhun Jaitbynriew kaba ka bor baroh ka shong ha ka kynthei, hynrei ka dei ka jaitbynriew kaba shim jait bad kheiñ ïa u 'sai pateng na ka kmie.

Ki riewstad ki batai ba Matriarchy ka mut ba ka bor baroh ka shong ha ka kynthei naduh ka synshar khadar haduh ka jingpynïaid kam ha baroh ki syrtap jong ka jingim. Naduh ka longsyiem mansyiem ka dei ka kynthei kaba don ka bor ka kyrdan kum kiwei ki syiem shynrang ha kiwei pat ki jaitbynriew. Bad ka kynthei ka synshar bad pynïaid lut ïa ka ïap ka im jong ka jaitbynriew bad imlang sahlang. Ha kawei pat ka liang, ka kyntien Matrilineal, ka mut ba lait noh na ka shim jait ne ka jingkheiñ i'u sai pateng, ka bor synshar bad jingpynïaid kam pynïaid jam baroh ka dei ka bynta jong u shynrang. Kito kiba ngeit ba ka jaitbynriew Khasi ka long Matrilineal, ym dei Matriarchal ki lah ban shim nuksa na ki kam pynïaid bad synshar shnong ne Hima ha kaba ym shah ia ki kynthei ban ïashim bynta. Ki don bun kum kine ki kynhun ha kylleng ka pyrthei bad kawei na kita ka dei ka jaitbynriew Minang Kabaw ha ka Ri Indonesia ka kynhun jaitbynriew kaba bud ïa ka saiñ pyrkhat Matriarchal kaba bun briew tam ha ka pyrthei. Shisien pyrkhat te lah ban ong ba kane ka dei ka dustur jong ki jaitbynriew kiba ai bor lut ha u shynrang. Hynrei kam dei kumta, kaba ngi dei ban tip bad sngewthuh ka dei kane ba ki shynrang ki mihkhmat ïa ki kynthei ha ki dorbar shnong ne dorbar kurbad haba ki ïashim bynta ne ïatai ne shim rai ki leh ia kata na ka bynta ki dkhot kynthei jong ka ïing, ka kur bad ka shnong jong ki. Lah ban ong ba ym lah ban shim kano kano ka rai khlem da kynjoh ktien ia ki dkhot kynthei bad hapdeng ki Minang Kabaw kane ka rukom dang treikam bha katba ha ka jaitbynriew khasi ka la nang stait bad duh bor.

To ngin peit ia ki jaitbynriew Garo, lehse kan ai jingmut kumno ki long ki Khasi hyndai. Hapdeng ki Garo ka A'King Nokma ka dei ka kynthei bad ka dei ka nongri nongsumar jong ka khyndew kur. Hoid, sha bar na ïing dei u tnga uba mihkhmat ha ki kam ki jam bad haba ka kynthei ka ïapyllait tnga, u tnga jong ka u duh noh ka bor baroh bad ka long hi ma ka ka Nokma tat haduh ba kan da shongkurim biang, lada ka leh kumta. Kane ka kyrdan bad ka bor ka hiar pateng ha ka khun kynthei bad ka khun ruh kan leh kumjuh bad ka bat ïa-kajuh ka bor ne kyrdan. Hoid, ka bor ka shong bad ka kynthei, hynrei la pyntreikam pat ia kata ka bor da bad lyngba u tnga uba long u shynrang. Ha kajuh ka rukom, ha ki Dorbar ki shynrang ki mihkhmat ia ki kmie ne ki hynmen ne para kynthei bad ki pynskhem ia ki rai jong ki. Ha kane ka rukom lah ban ong ba ki kynthei ki Washim bynta ha ki kam shnong ne kam hima sima. Phewse kat nang Waid ki por kane ka rukom leh ka la nang synjor bad duh bor hapdeng ki Khasi. Kine ki dei ki syrwet kiba kdew ba ka thymmei saiñ pyrkhat jong ki Khasi ka dei ka Matriarchy bad ka Matriarchy kam long kum ka rukom jong ka dustur Patriarchy kaba ai bor lut bad ai bor kut ha u shynrang.

Ka jingïa ryngkat dor, ïa-ryngkat kyrdan hapdeng kynthei bad shynrang ka don bad ka paw ha ka Matriarchy bad ha kane ka bynta ka ïalong pyrshah bad ka Patriarchy ha kaba ki shynrang ki long kiba donbor bad kiba leh donbor. Kumba la ïakren shakhmat ha ka Matriarchy ka bor ka don ha ka kynthei, tangba kam long pat kum ka Patriarchy ha kaba u shynrang u synshar lahduh, hynrei ha ka Matriarchy pat ia ka bor la ïasam hapdeng kynthei bad shynrang;ki shynrang kim shah kyntait sharud, hynrei ki ïoh ka lad ban ïashim bynta bad ban shim rai ha ki dorbar kum kiba mihkhmat ia ki kynthei. Kumta kano kano ka kam ka dei kaba ïarai lang. Nalor nangta, haba u shynrang u shong kurim um ieh noh jynduh ia ka kur ka jait lajong, katba ha ka Patriarchy pat ka kynthei wei ba ka la shong kurim ka la shah tait bad kam don bynta shuh bad ka kur ka jait lajong. U shynrang u pynneh ia ka jait ka kur lajong, katba ki khun pat ki shim noh ia ka jait kmie. Ka jait ka khong jong u shynrang ka neh bad ka tyllun lang bad ka jait ka khong jong kakynthei wat hadein ba la shong kurim. Hangne ka don ka jingïa-imlang bad jingïaburom kylliang.

Kaba bud ka long sa ka jaka shong jaka sah. Hadien ka jingshong kurim u shynrang u kynriah jaka shong sha ka shnong bad ka ïing jong ka kynthei. U shynrang, wat la um da don than ka bor ha ïing ka tnga, pynban kum u kñi u don ka sur bad ka bor ha ïing kmie ne ha ïing ka hynmen ne para kynthei. Kane ka jingpynbeit ka lah ban long na ka daw ba ka hynmen ne para kynthei ki dei na kajuh ka kur, katba ka tnga bad ki khun pat kim dei. Hapdeng ki Pnar u shynrang udei tangu nongsah miet ha ïing ka tnga bad baroh shi sngi u bam u dih bad u pyllut por ha ïing ka kmie bad kane ka rukom ka don hapdeng ka jaitbynriew Mosou ha China. Namar ba ngi dei kajuh ka jaitbynriew bad ngi mih na kajuh ka thymmei kumta kane ka dustur ka lah ban don ha kylleng ki thaiñ ka Ri Khasi, ha Bhoi, War, Lyngngam, Maram bad Pnar. Na ka bynta kito kiba im hapoh ka dustur Patriarchy ki lah ban shim ba kane ka dei ka jingñiewpoh ia ki shynrang. Ha ka jingshisha ka jingduna ka jingburom ia ki shynrang ka mih na ka jingsngew jong ki shynrang hi kiba pynsngew ha lade ba ki long hapoh jong ki kynthei. ñiuma, kane ka phang ka long kaba jyrwit jyrwat ban sngewthuh.

Ki don kiba ïeng skhem triang ba ka jaitbynriew Khasi kam dei Matriarchal hynrei ka dei Matrilineal, kaba mut ba u shynrang u don ka bor bad ka iktiar. Ki don pat kiba ud ba ki shynrang kim don bor ei ei ruh em. Hoid baroh ar ki rukom pyrkhat kim lah ban ïa-san lang hajuh. Kane ka mut ba baroh ki lah ban bakla ne kawei ka long kaba bakla bad ka jingshisha ka long ba baroh ar ki long kiba bakla. U shynrang nalor ba u dei u tnga jong ka kynthei u dei ruh u para ne hynmen jong ka kynthei bad kumta ka bor kaba u duh ha ïing jong ka tnga u ïoh pat ha ïing kmie, ïing kur. Katba ia ki kynthei ha ka dustur Patriarchy pat kam long kumta. Ka kynthei shisien ba ka la shongkurim kam don bor, kam don iktiar ei ei shuh la ka long ha ïing jong u tnga ne ha ïing jong ki kmie ki kpa.

Sa kawei pat ka mat ka long ba ha ki Khasi ka khun khatduh kam dei ka trai jong ka spah ka phew jong ka ïing bad ka kur, hynrei ka dei ka nongpeit, nongri bad nongsumar ïa ka spah bad jingdon jingem nongtymmen. Kumta ka don ka jingïaphnieng hapdeng ka jinglong nongsumar bad jinglongtrai kaba long kawei pat ka syrwet dustur ha ka Matriarchal. Ha ki Khasi u kñi u don ka bynta ha ki kam ba ïadei bad ka spah nongtymmen bad kane ka pyni ba ka don ka jingïashim bynta lang shynrang bad kynthei ha kaba shim ia ki rai. Ngi im pat mynta ha ka juk kaba khwan myntoi bad rhah spah shimet, kumta ki briew kim salia ban pynjot ia mariang bad lum spah naphang khlem pyrkhat shuh na ka bynta ki longdien bad ki pateng ki bym pat kha. Kumta ka long kaba kongsan ban pyrkhat ym tang na ka bynta ïalade shimet, hynrei na ka bynta kiwei ruh. Haba kumta ka kynthei ne ka kmie kaba kha kaba pun ïa i khun ka sngewthuh kam bha ïa ka dor jong ka jingim bad ka lawei. Lyngba ka kynthei bad ka kmie la bteng ïa u 'sai pateng jong ka imlang sahlang kumta ïa ka imlang sahlang ruh dei ban pynshong nongrim ha ka dor jong ka jinglong kmie bad jinglong kynthei, ka kmie kaba kha, kaba pun kaba ai buiñ-ai thiang, ka kmie kaba sbun, kaba kdup , kaba kynthup bad kane ka nongrim jong ka jinglong kmie ka sngewthuh shai ïa ka jingdonkam jong ka imlang sahlang bad ka long ka nongrim kaba bha kham bun shah ban ïa kiwei ki nongrim kiba bam duh, kiba pynjot bad kiba khwan myntoi shimet.

Ka dustur Matriarchy kam dei ba ki kynthei ki leh donbor halor ki shynrang kumba ka long ha ka dustur Patriarchy ha kaba ki shynrang ki leh trai khlieh halor ki kynthei.Katkum ka Heidi Goettner-Abendroth,"ka dustur matriarchy kam dei ka jingleh trai khlieh jong ki kynthei wat la ki kynthei ki don ka bor halor ka ïoh ka kot, ka niam.". Ka don ka jingñiew burom kylliang hapdeng shynrang bad kynthei bad ka thymmei sañpyrkhat ba ka khatduh ne ka kynthei ka dei tang ka nongri nongsumar ïa ka nongtymmen ka dei ka mat ba kongsan ba ka jaitbynriew Khasi ka dei ban pynneh bad ka dei ruh ban hikai ïa kiwei khang bangin lah ban wanrah ïa ka jingïalong ryngkat dor ha ka imlang sahlang bad ban ïabit-Wabiang lang kumjuh. Ñiuma, ki jingtynjuh ïa ka tynrai jong ka jaitbynriew Khasi ki bun bad ki long kiba jur. Na ka liang ka ïoh ka kot bad ha ka juk thymmai ki don ki jingtynjuh kiba khraw, na ka liang ka kolshor, kata kaba ngi kam bad sarong ïalade ba ngi dei ka kynhun kaba ïatylli ne kaba ïakit-ïabah lang ia ka khia ka shon bad ki jingeh ka la nang synjor bad khamtam eh ka dustur shoh lok shoh tnga kaba la nang jyllei, ka la nang pyntlot bor shuh shuh ïa ka jaitbynriew Khasi.

Ka jingkurup bor jong ki shynrang ha ki kam shnong bad ki dorbar shnong ki long ki dak kiba sniew bad kiba pynpaw ïa ka jinghiar bad kaba kham sngewdiaw eh ka long ba ïa ka jingkynjah jong ki kynthei ha ki kam paidbah naduh ki kam shnong kam thaw ngi ñiew pynban ba ki kynthei kim don ka buit, ka bor bad kim lah ban pynïaid ïa ka synshar ka khadar kumta ka dei ka kam tang jong ki "rangbah". Ngi la klet noh ba ka thymmei bad ka nongrim tynrai jong ka dustur Khasi ka dei ba baroh kynthei bad shynrang ki long mar ryngkat bad ki ïashim bynta lang ha ki kam baroh ha ka hima ne ka shnong ne imlang sahlang khlem jingïapher. Kumta ka jingdawa ba ki kynthei ki don ka hok ban ïashim bynta ha ki kam shnong kam thaw bad khamtam ba kin bat ia ki kam synshar shnong kum ki Rangbah shnong ka long kaba kongsan khnang ban lah ban pynbeit noh ia ki jingbakla bad ba ngin ïoh biang ïa ki por ha kaba ka tynrai ka dang ïeng rasong. Kumjuh ruh ngi dei ban sngewthuh ba ka jaitbynriew Khasi ka dei Matriarchal bad ban ym shah ban pynrit ia ka jaitbynriew Khasi tang kum ka jaitbynriew kaba shim jait bad kheiñ ï'u 'sai pateng na ka kmie.

Kumta ki Khasi ki dei Matriarchal bad ka long ka burom ia ki kmie tymmen, ki kpa tymmen jong ngi kiba ha ka jingshemphang jong ki, ki la saiñdur ia ka imlang sahlang Khasi ha kane ka rukom. Namarkata ngi dei ban bteng, ban pynneh bad ïada tyngeh ia ki nongrim tynrai bad ban pynbeit bad pyndap ïa ki jingduna pateng la pateng. Ka pyrthei ka donkam ia ki symboh bad ki syrwet nongrim jong ka dustur Matriarchal khnang ban ïarap ia kiwei ki para briew ban tei pat bad tei thymmai ïa ka imlang sahlang kaba ïa-ryngkat dor ha baroh ki liang bad khamtam eh hapdeng kynthei bad shynrang. Ka dei ka kamram bad jingkitkhlieh jong ngi ki Khasi ban hikai ia ka pyrthei bad ngi dei ban sngewsarong halor kane.(Phaidien)

Ka Akor u Khasi bad kane ka juk

Da u SDE (Maram)

Kane ka juk kaba ngi im mynta ka dei kata ka juk ha kaba ngi la nang kiew irat ha ka jingnang jingstad bad ïabeh sha ka jingnangroi ha ka ling ka spah kaphew. Hynrei ngi sngewdiaw pat ba katba ngi dang ïa beh ïa kitei, ngi nanghiar pat ha ka liang ka akor ka Burom. Katba ïaid sharum shaneng ha kine ki sngi ngi ïohsngew bad tyngkreiñ ba ki tymmen ki diaw mynsiem bad ki ju kyli barabor, Shaei ka Akor u Khasi ka la ngam? Ha ka jingim briew ka Akor ka paw lyngba ki kam bad ki jingleh,ki jingtrei jingktah,ka ktien ka thylliej , ka riam ka beit ka ïaid ka ïeng bad jingïadep paa briew . Ka jinglong jingim ba khlem ka akor ka shu long lymboit lymbiang, namar dei ka akor kaba pynpaw ha ka pyrthei ïaka jinglong jingim ba bha.

Haba pyrshang ban kyrtiang dien sha ki phew snem kiba la leit noh,ka akor Khasi ka dei kaba da don la ka burom ka ijot naduh ki kam barit haduh ki kam bakhraw. Ki kam ba ngi eh ba ngi leh,ka ktien ba ngi pyndonkam ka riam ka beit ba ngi phong ngi kup, bad ka jingim ba man ka sngi , ki ïaid ryngkat bad ka akor. Hynrei ha kine ki sngi kiba mynta baroh i kumba ki la sdang la jah noh haba pyrshang ban peit na baroh saw kynroh i kumba ki la jah twa lut. Ha ki por ba la leit pat ngi ïohi ba U Khasi jong ngi u da ñiewkor haduh katta katta ïa ka akor. Khyndiat ngin pyrshang ban kdew katto katne ïa kaba ki Longshuwa ki shait sneng hikai ba nginleh ha kaba ïadei bad ka Akor ka burom u Khasi.

Ka Akor ka dei kaba ïar hatuh katta katta,ka ktah lut ïa ki bynta baroh jong ka jingim U Khasi. U briew u bym don ka Akor ba bha u lah ban dei u Khasi hynrei um don shuh ïa kata ka jinglong jingim Khasi kaba don Akor. Ha ka liang ka ktien ka thylliej ka dawa ïa ngi ba ngi dei ban kren ba thew. Lada jia ba ngi kum kren bakla ïano nano ruh ngi kloi ngi dei ban pan mab. Ngi dei ruh ban tip biang biang ïanno ngi kren, kata ka lah ban die ïa ki kur ki kha, ki kmie nah kmie san, ki kñi ki kpa, ki hynmen ki para bad kumta ter ter. Ngi dei ruh ba da tip kino kiba kham shuwa rta ïa ngi, bad kino kiba dang shuwa ma ngi. Ha khmat ki tymmen lei lei ngi dei ban thew bad tyngkai shuwa ban kren ïoh ngi die tad ïa la ka long rynïeng.Haba ïakren badno badno ruh ngim dei ban blap blap,ne kaw kaw than. Lada ngi kum ïa knieh ktien haba ngi ïakren ruh ngi dei ban pan mab bad ong, 'Kumba knieh ktien ïa phi'. Haba kum ïaid na khmat jongno jongno da ka jingbym banse ruh dei ban da pan mab. Ban shim ei ei da ka kti kadiang, ban kum pyndei kti pyndei kjat ïano ïano ei lei, ka bym lah ban long. Ka jinglong don burom jong ka Akor Khasi mynshuwa wat tang ban ïa ai shun ruh ki da thew da bisahar bha ym ban shu leh kulmar.

Ha ka liang ka riam ka beit kumjuh. Bun na ngi mynta ngim kheiñ ba ka riam ka beit ka dei kawei ka bynta ba ngi pynpaw ïa ka Akor jong ngi. U Khasi mynshuwa ïa kiba riam khyllah, ki ju ong-'Ka riam khyllah sngi'. Ka riam ka beit bad ka Akor u Khasi ka dei kaba da pyrkhing haduh katta katta khamtam ïa ka kynthei. Ka burom jong u ne ka briew ka paw ruh lyngba ka riam ka beit. Ka Akor kam dei ba ngin pyni tang ha la ïing ne ha skul ne tang ha khmat ba ïohi ki briew hynrei ka dei ban long ha baroh shi lynter ka jingim jong ngi.

Hynrei haba phai pat sha kane ka juk jong ngi kaba mynta shaei lut kita? Naduh u khynnah haduh kiba la kham san kim don shuh kata ka Akor Khasi ba paka. Ki khynnah skul ryngkat bad ki Uniform skul ki nud ban dih birit sikret ha khmat kiba la san.Ki nud ban ïa knieh ktien bad ki tymmen ki san. Lada dei ha kino kino ki jaka ki nud ruh ban ïa knieh jaka shong ïa ki tymmen. Ngin nai ïa ong shuh ïa kata kaba ïaid na khmat, kaba shim ne ai da ka kti kadiang bad kumta ter ter. Ngi la hiar dor haduh katta katta naduh na ïing haduh shabar ka Akor kam paw shuh. Kane ka pynlong ïa u nongwei nongar ban peit khmat bad rkhie beiñ ïa kaneka jinglong jong ngi.Haba kumne don ki tymmen ki san ki briew kiba ym kwah ba ka Akor Khasi kan jah rngai ki ju kylli shaei ka Akor Khasi ka jah, bad balei ka jia kumne? Ban ai lut ïa ka jubab kaba dei lut ym lah namar ha la ka jingshem jinglap. Hynrei khyndiat ha ka jingïohi jong ngi, ngi ïohi ba ka jinghiar dor ka Akor Khasi ka lah ban dei:-

1. Ka jingïabeh than ïa ka jingnang jingstad naduh ki kmie ki kpa haduh ki khun ki kti ngim don por shuh ba ïoh ban ïashong ban sneng ban hikai ïa ki khun ki kti shaphang kaAkor namar la pynlut kham bun ki por ha kaba ïa hikai kot hikai sla.

2. Ka jingïabeh palat ïa ka spah ka pynlong ïa ki kmie ki kpa ne wat ïa ki khun ki pyrsa ba ym ïakynduh satia bad ym don por ruh ban ïa hikai ïa kata ka Akor ka burom kaba janai. Shu ïa kren mut mut mat mat, bad kam ngam wat tang ha ka snieh doh ruh.

Mynshuwa ki kmie ki kpa ki ju lum ïa ki khun ban sneng ban hikai sawdong ka lyngwiar dpei shaphang ka Akor burom .Hynrei mynta la kham ñiar ban lap ïa kiba kum kita. Mynshuwa u Khsi da ka duitara u lum ïa ki khun sawdong ka lyngwiar dpei ban sneng ban hikai hynrei mynta ka duitara ka la sdang ban jah rngai i kumba ka Akor Khasi ruh ka la sdang ban jah rngai.Kawei pat ka jingbym don shuh ka jingsneng tymmen, kaba thikna naduh na ïing haduh ha ki skul ba pule naduh dang rit ka pynlong ban klet ïa kata ka Akor ba paka.

Haba peit ha kane ka liang ngi ïohi ba ka jingsneng tymmen ka long kaba donkam ban hikai naduh dang rit haduh ban da heh da san. Kumba kalong mynta ki don ki Kot jinghikai kiba ïadei bad ki jingsneng Tymmen kiba ïadei bad ka Akor ba la ju pule tang ha ki klas ba kham hajrong. Ha kaba ki khun ki kti jong ngi kim pat ju tip ne bna ei ei bad ha kaba ki la dep jngi lypa sha ka thwei ka jingbym tip Akor. Kumta la i dei ban ai jingmut ba ïa ki Kot kiba ïadei bad ka Jingsneng Tymmen la dei ban pynrung noh kum ki kot pule naduh ki kyrsan kiba kham rit, ha kaba ki khun ki kti jong ngi ki dang dei ban ïoh jinghikai, khnang ba ka jinghikai ïa ka jinglong jingim jong ki. Ka jingdon ki kot Pule Khasi ha ki skul rit naduh Primary haduh Secondary i kumba ka dang biang lada ki bor pynïaid skul kin pynrung kum ka kot pule ïa ka Jingsneng Tymmen. Lehse da kaba leh kumta kan ïarap ïa ki khynnah naduh dang rit ban ïoh jinghikai shaphang ka Akor ka Burom U Khasi. Kam da myntoi eh ban thngian jubor tang haba la dep ngop sha thliew lymda ngi la maham lypa.Kane ka long tang ka jingpashat jingmut jong ngi, hynrei ka shong pat ha ki khraw pyrkhat, ki stad ki nang ban peit bad khmih kano kaba dei kano kaba lait.Khatduh eh ngin jin da la sngewnguh lada don mano mano ba ïa pyni em ne hikai lem na ka bynta kane. (Phaidien)